

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6.— kor., negyedévre 3.— kor.
Vidéken: Félévre 9.— kor., negyedévre 4.50 kor.

Felelős szerkesztő:

MÓRICZ PÁL.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Dégenfeld-tér 2. szám. — Telefon 412. szám.
Egyes szám ára 4 fillér.

A debreceni bankgyűlés után.

Ki kell tartani!

A magyar nép elítél minden elv-feladást!

Irta: Móricz Pál.

Debrecen, november 2.

Országos jelentőségű tüntetéssé nőtt ki az itt Debrecenben vasárnap délután megtartott bankgyűlés.

Az a számlálhatatlan sok ezernyi hazafi, amely tizenegy vármegyéből és Debrecenből összegyűlt, mondhatjuk, hogy a magyar nemzetnek leglángját képviselte! A legnépesebb és leghazafiasabb magyar vidékek foglaltak itt állást a szintiszta függetlenségi politika mellett, amely már tovább nem tűri a jogoknak és létfeltételeinknek elalkuvását sem hatalomért, sem személyes érdekekért. Azért, ha a debreceni határozatot Bécsben nem is értik meg, vagy nem akarják megérteni, meghallgatni, Budapesten meg kell hogy értsék. Megis fogják azt érteni, hogy a diszes vezérség sereg nélkül ütöt-taplót sem ér! Azt is kell, hogy megértsék odafent, miszerint a magyar nép, a nemzet tor-kig van már a folytonos leszerelésekkel, behódolásokkal, melyekben mindig csak ígéretekkel fizetgetnek ki minket, miközben a bőrünket csakugy nyuzogatják, mint nyuzogattak azelőtt is a huncut bécsi recept szerint. Meg kell hogy értsék, miszerint a legkevesebb amit követelünk, az önálló magyar nemzeti bank felállítása! Anélkül nincsen, nem lesz béke és bárki legyen is a közvetítő: visszautasítjuk; mert élni boldogulni, gyarapodni akar ez az olyan sokszor jégrevezetett nemzet, amelynek valahára felnyílt a szeme.

Másik tanulsága ennek a fényes sikerű, hatalmas jelentőségű debreceni nagy bankgyűlésnek az, hogy most már e célért a pártkereteken túl is egyesülni kell, együtt kell küzdeni minden igaz magyar hazafinak még ha az ugynevezett 67-es párthoz, e bomladozó pártronsokhoz tartozik is, mert az önálló magyar bank kivívása már nem pártkérdés, hanem életfeltétele a nem-

zeti önállóságnak, a nemzet függetlenített fejlődésének. Érdekes, hogy éppen gróf Vay Gábor főispán, Szabolcs vármegye nemes főispánja terjesztett a népgyűlés elé ilyen értelemben indítványt, amelyet a népgyűlés nagy lelkesedéssel emelt határozottá! Hisszük, hogy a ma még más táborhoz tartozó önzetlen hazafiak is ugyanily lelkesedéssel teszik magukévá azt.

Midőn még a debreceni nagygyűlésre lefáradott Batthyány Tivadar grófnak és képviselőtársainak is hódolatunkat, hálánkat fejezzük ki nagy sikerű közreműködésükért, midőn a vármegyék, városok küldöttségeinek, Debrecen népének is legnagyobb elismeréssel adózunk ezen gyönyörű nagy és meghatóan hazafias érdeklődésükért, midőn a rendező bizottság fáradhatatlan odaadását és hazafias lelkesedését is kiemeljük, alábbi tudósításainkban őszinte örömmel térünk rá a nagy nap eseményeire.

Küldöttségek és képviselők érkezése.

Vasárnap délelőtt színes, eleven képet mutatott Debrecen város. A napfényes gyönyörű őszi időben nemzeti lobogók lengedeztek a piac-utcai házakról. A polgárság ezrelve vonult ki a vasúti nagy állomáshoz. Valóságos népvándorlás volt ez kifelé a vasúthoz, majd a vasúttól a városba midőn Hajdu, Bihar, Szabolcs, Szatmár, Szilágy, Máramaros, Ugocsa, Ung, Bereg, Borsod, Jásznagykunszolnok megyék küldöttei megérkeztek a többrendbeli külön- és rendes vonatokon. A beérkezett küldöttségek között különösen feltűnt tépett zászlója alatt a 450 bősörményi hajdu választó polgár, akik fehér-kék bokréta szalaggal mellökön, tépett zászló alatt, „rezes bandával” jöttek. Ezek a küldöttségek a debreceniekkel együtt várták a Budapestről délben érkező vonatot, amelyen érkeztek Batthyány Tivadar gróf pártalelnök és házalelnök vezetésével a képviselők is.

Az érkező képviselőket Somogyi Pál, Kertész Mihály pártelnökök, dr. Bakonyi Samu, dr. Tüdős János, Csanak János képviselőink vezetésével a debreceni és vármegyei független polgárságnak színe-java várták.

Leirhatatlan lelkesedéssel fogadták az érkezőket! Az érkező küldöttségeket a debreceni párt részéről külön-külön megbízott szónokok üdvözlötték a vármegyei párt nagy selyem zászlója alatt. A képviselőket maga Somogyi Pál fogadta lelkes szavakkal, amire Batthyány Tivadar válaszolt.

Ezután a remek városi fogatokra és magánfogatokra ültek fel a képviselők és a többi vendég előkelőségek és a néparadattal körülvéve, körülhőmpölyögve, leirhatatlan

szép, óriási menetben vonultak az Arany Bikához, amelynek a dísztermében déli 1 órakor 500 terítékű bankett volt.

A bankett lefolyása

igen lelkes, igen emelkedett volt a Rácz Károlyék muzsikája mellett. Tekintettel az idő rövidségére, a felkészítőkkal takarékoskodtak a fehér asztal mellett. Debrecen részéről Somogyi Pál és dr. Tüdős János emeltek szót. A képviselők és küldöttségek nevében gróf Batthyány Tivadar mondott kitoró lelkesedéssel fogadott kijelentéseket. A vármegyei párt részéről Wessprémy István „tösztozott”, felszólalt még dr. Baltazár Dezső is.

A felszólalások között igen kedvesen hatott a vendégekre dr. Tüdős János képviselőnknek következő rövid, de megleghangú, velős üdvözlője:

„T. uraim!

Debrecen város közönsége, Debrecen polgársága és összes lakossága nevében, nem hivatalosan ugyan, vagyis nem a hatóság képviselőjében, hanem annál melegebb szível és őszintébb szeretettel üdvözlöm önöket, a hajduság, Bihar, Szabolcs, Szatmár, Szilágy, Máramaros, szóval egész északkeleti Magyarország küldötteit, városunk kedves vendégeit. Régi nagyszerű emlékek elevenednek fel lelkünkben, amikor örömtől repeső szívvvel látjuk és szemléljük ezt a hatalmas népvándorlást ide, Magyarországra szívébe, Debrecenbe. Mintha egy őserdő mozdulna meg s szállana le bércekről és hegyekről a síkra, mintha valami nagy áradat indulna el s hőmpölyögve omlana alá feltartóztatlanul s minden gátat és akadályt leküzdve maga előtt: ugy kelt fel most a nép, hogy bizonyosságot tegyen a mi törvényes igazainkról és itt Debrecenben kezét fogva és szövetségre lépve urbi et orbi hirdesse: nem adjuk meg magunkat, nem adjuk be a derekunkat s nem adjuk fel nemzeti jogainkat.

Uraim! Egyetértésben és egyesülésben van az erő. Értsünk egyet abban, hogy törvényes jogainkért és szabadságunkért harcba szállunk s küzdeni készek vagyunk s egyesüljünk a jogaink és szabadságunk kivívására.

A midőn Debrecen összes vendégeit, mint szeretett testvéreinket még egyszer üdvözlöm, erre az egyetértésre és egyesülésre üritem poharamat”.

A népgyűlés.

A bankettől a városháza udvarára mentek a képviselők és akik a banketten résztvettek. Ide vonultak fel lobogó zászló alatt a küldöttségek is. A debreceni egyesületek és a polgárság ezrei. Nemesak a városháza hatalmas udvara, a kapuk alja telt meg zsufolásig, hanem még az emeleti folyosók ablakait is mind a négy oldalon betöltötték az érdeklődők. Közöttük igen sokan hölgyek is.

A gyűlést Somogyi Pál vezette lelkesen és nagy tapintattal, akinek valóban nagy érdeme van abban, hogy a gyűlés olyan méltóságteljesen folyt le.

Világhírű „habig” kalapok Aszmann Ferencz
uridivat üzletében, városházzal szemben.

Fent, egy nagyterjedelmű dobogón volt a szószer s itt helyezkedtek el a vezető emberek.

Somogyi Pál bejelentette, hogy a népgyűlésen résztvesznek Batthyány Tivadar gróf vezetésével Bakonyi Samu, Balogh Mihály, Baresay Andor, Beck Lajos, Benedek János, Beniczky Árpád, Csanak János, Eitner Zsigmond, Földes Béla, Fried Lajos, Gotthard Sándor, Halász Lajos, Horthy Béla, Hrabovszky Guidó, Justh János, Kállay Leopold, Kállay Tamás, Kelemen Samu, Korda Andor, Kubik Gyula, Leszkay Gyula, Lovász Márton, Luby Béla, Luby Géza, ifj. Madarász József, Máthé László, Novák Dániel, Nadányi Károly, Papp Béla, Papp Elek, Putnoky Mór, Rákosi Viktor, Ráth Endre, Szentkirályi Zoltán, Szunyogh Mihály, Szathmári Mór, Tüdös János és Uray Miklós országgyűlési képviselők, továbbá Batthyány Pál gróf, Falussy Árpád és Vay Gábor gróf főispánok. Jelentette, hogy a népgyűlés tárgya állásfoglalás az önálló magyar nemzeti bank mellett.

Gróf Batthyány volt az első szónok.

Batthyány Tivadar gróf volt az első szónok, akit zúgó éljenzéssel fogadtak. A mai ülés tulajdonképpen tárgya — kezdte beszédét — állásfoglalás az önálló bank felállításáról. Magyarország képviselőházának nagy többsége az önálló bank mellett foglalt álláspontjával nyert mandátumot a választókerületekben. Az egész függetlenségi tábor az önálló bank felállítását vállalta programjában. Sértés lenne feltételezni is a párt tagjairól, hogy a választóknak tett ígéretüket megakarnák szegni. De azonkívül a hatvanhetesek sorában is sokan vannak, akik hívei a gazdasági önállóságnak, a külön banknak. Mégis azt látjuk, hogy az ily fényesen megnyilvánult nemzeti akarat megvalósításának útjába gáncsot vetnek, érvényesítését megakarnák hiusítani. Ezzel szemben azonban rendíthetetlenül kitartanak álláspontjuk mellett. Amikor a bank mellett küzdünk — folytatja — akkor kötelességet teljesítünk. Annál is inkább kell ezt a kötelességet teljesíteni, mert hiszen már megfizettük a külön bank árát.

1905-ben, midőn a szabadelvű párt megbukott, a választásokon, tárgyalások folytak kormányalakítás tekintetében. Akkor legfelsőbb helyről azt az üzenetet küldötték a függetlenségieknek, hogy ne a katonai, hanem a gazdasági téren törekedjenek programjukat megvalósítani.

A kiegyezési tárgyalások alkalmával biztosították a nemzet szabad rendelkezési jogát a bankra vonatkozólag. Engem a kiegyezés megkötése előtt a kormány Budapestre hivatott és megkérdeztek a kiegyezés tárgyában. Akkor azt mondtam, hogy a bankközösség meghosszabbítását a párt semmi szín alatt sem fogadhatja el, inkább belemelegyünk a kvótának némi felemelésébe, ha ezzel szemben az önálló bank felállítása biztos lesz. Csak logikusan járok el tehát most, amikor akkori álláspontomon állok jelenleg is. A függetlenségi párt annak az ígéretnek ellenében szavazta meg a kiegyezést a felémelt kvótával, hogy avval az önálló bankot biztosítják 1911-re. Ilyen körülmények között nem akadékoskodás, hanem a politikai erkölcsi, a politikai kötelességnek teljesítése az, amit teszünk, midőn követeljük a bank felállítását.

A leghatározottabban követeli, szorgalmazza a magyar nemzeti bankot. Legbensőbb hite és meggyőződése, hogy Magyarország a maga nagy társadalmi feladataira szükséges pénzeket, a katonaság megerősítésére megkívánt óriási áldozatokat előteremteni más uton, mint a gazdasági önállóság útján nem képes.

Ezután szólott a paktumról. A Magyarország és Ausztria közötti viszonyokra, a paktumot nem ismer, nem fogadott el, tehát egyáltalán a tényleges állapotot tovább fenn nem tartja. Konstatálja itt azt a tényt, hogy ma Bécsben nap-nap mellett paktumszegésről beszélnek, noha az első, aki a korona és a nemzet között megkötött paktummal szembe helyezkedett, épp az osztrák császár kormánya volt.

A paktumban benne van az a másik kötelezettség is, hogy a függetlenségi párt régi programjait, az általános választói jog megalkottassék. Az általános választói jogot — folytatta — követeltük programunkban régen. Követeltük akkor is, midőn az abszolutisztikus darabont kormány hangoztatta, követeltük a paktumban, de követeljük ma is. Nem fogjuk megengedni, hogy ma, mikor Ausztriában másképp gondolkoznak bizonyos körökben az általános választói jogról, ezt most elikkasszák. Nem fogjuk megengedni annál is inkább, mert legbensőbb hitünk és meggyőződésünk, hogy igenis az általános választói joggal a gazdasági önállóságot sokkal könnyebben ki lehet vinni. Mert mentől szélesebb köreit vonjuk bele a polgároknak, az alkotmányba, annál erősebbek leszünk politikailag és gazdaságilag. Felelem tiltakozó szavamat azon lappangó törekvésekkel szemben, hogy az általános választói jogról megfélemezzenek. Az időből még mindig kifutja, hogy megéssináljuk, életbe lépessük.

A paktumban volt egy kormányzati program is, amelyben többek között megígérték, hogy az állam polgári alkalmazottainak megadják a pragmatikát. Erről ma még szó sincs, noha Wekerle megígérte. Míg ebben ártatlanok vagyunk, nekünk nem adtak módot és alkalmat, hogy ezeket a beígért törvényjavaslatokat megéssináljuk, nekünk csak a felelősségből jutott osztályrész.

Egy közbeszólásra ezután megjegyezte, hogy lehetetlenségnek tartja a függetlenségi és a néppárt további együttműködését. Lehetetlennek tartja, hogy akik az általános választói jogot a háromszoros pluralitással, meg a *deciliteres választókkal* akarják megéssinálni, azokkal a függetlenségi párt együtt járjon. Aki Magyarország gazdasági önállóságát komolyan akarja, az álljon össze és mint az ország nagy többsége, vegye kezébe a hatalmat és alkossa meg a gazdasági önállóságot.

Beszédét így fejezte be: Nézzenek szét a világban, hol vannak ellenségeink és barátaink. Egyik civilizált állam sem tanúsít velünk szemben ellenséges magatartást legfeljebb egyik-másik közönyös a magyar állam ügyei iránt. Azonban a Lajthán tul a császári kormányok egymás után céltudatosan, tervszerűen törekednek arra, hogy Magyarországot gazdaságilag tönkretegyék, koldussá tegyék. Mikor látjuk, hogy az osztrák törvényhozásnak, az osztrák kormánynak megadják ez a jog, hogy Magyarország ellen politikailag, de még inkább gazdaságilag egy ádáz harcot vívjának, akkor a legkevésbé, amit kérhetünk az, hogy ezzel szemben legalább a törvényben biztosított ellenért adják a kezünkbe. Egyszerűen a törvénybe iktatott, királyi esküvel megerősített jogunk érvényesítését, kívánjuk, kívánjuk a népjogok kiterjesztését, kívánom az egyesülési jognak szabályozását, kívánok egy demokratikus kormányzatot: ez az én elvem és ennek alapján kívánom a nép jólétét a gazdasági önállóság alapján emelni, amely amely önállóságot a hatvanhetedik törvények nekünk biztosítják.

A beszédet sűrűn szakította meg a tetszés és éljenriadal és a végén percekig zúgott a taps.

Földess Béla beszéde.

Azután Földes Béla udvari tanácsos beszélt.

— Általánosan elismert tény, — mondotta — hogy a magyar nép kiváló politikai érzékkel bír.

Ugyanazok, akik ma aggodalmaskodnak a külön bankkal szemben, az aggodalmaskodók között lettek volna akkor is, mikor Széchenyi fellépett, vagy mikor Kossuth Lajos fellépett, sőt akkor is, mikor Deák Ferenc fellépett. Ezt a hangulatot mi el nem ismerhetjük, ellenkezőleg hangsúlyozzuk, hogy a magyar nemzetben meg van az erő, a kitartás, a képesség arra, hogy saját jogait megvalósítsa. És ebből kiindulva követeljük, hogy a törvénykönyvben nekünk biztosított jogunk az önálló bankra megvalósíttassék, megvalósíttassék abban a korszakban, amelyben az új rendezés alá kerül a magyar hitelügy.

Ami a bank gazdasági oldalát illeti, nem akar itt részletes fejtegetésekbe bocsátkozni. Tulajdonképpen furesa, hogy bizonyítani kell, hogy egy önálló bank az ország érdekében áll. A jegybank oly nélkülözhetetlen kelléke a gazdasági fejlődésnek, amelyről semmiféle nemzet sem mondhat le. — Nem mondhat le akkor sem, ha annak biztosítása, felállítása, megerősítése áldozatokba kerül.

Nem szorul bizonyításra, hogy ha nem sikerül az önálló bankot kivívni, akkor teljesen kizárt dolog az önálló vámterületnek is a kivívása, ami ezer és százezer osztrák érdékét érinti.

Majd így folytatta:

A küzdelem, amelyet a függetlenségi párt megindított, nemcsak a bank körül forog. A bank csak egy része azoknak a dolgoknak, amelyek kivívását szükségesnek tartják a függetlenségi. Ma az a helyzet, hogy Bécsben a magyar államiságot vissza akarják fejleszteni. Ehhez a visszafejlesztéshez mi hozzá nem járulhatunk. A magyar nemzet vagy előre halad, vagy visszafelődik.

A függetlenségi az azt kívánják, hogy a magyar nem állami élete kifejtessék, hogy előre haladjunk, nem pedig, hogy visszamenjünk.

Azért a most folyó küzdelmet okvetlenül olyanak kell tekinteni, amely győzelemre kell, hogy vezessen. Mert csak körül kell nézni Európában és akár Európán kívül, minden nemzet ma egyenesen a fejlődés, a haladás útját követi. — Olyan nemzetek is, amelyeket néhány év előtt még halófélben levőknek tekintettek, mind érvényesülnek, biztosítják a maguk létét. A magyar nemzetnek is ezt kell tenni — és meg is fogja ezt tenni.

A beszédet nagy figyelemmel hallgatták és a végén viharosan megtapsolták.

Vay Gábor gróf beszéde.

Vay Gábor gróf főispán volt, aki a következőket mondotta:

Egybesereglett Debrecenbe azon föld népe, amely Thökölytől, Bocskaytól, Rákócitól kezdve, mindenkor megvédelmezte a magyar szabadságot, hogy multjához méltó nyugodtsággal kifejezést adjon akaratának az önálló bank kérdésében. Előbb azonban tisztába kell jönnie avval, hogy mi az önálló bank jelentősége és kik azok, akik ennek felállításába utunkat állják.

Az önálló bank az *államiság nélkülözhetetlen kelléke*. Azonban a hatvanhetedik kiegyezés által törvényekbe foglalt dualizmus nem alkalmas arra, hogy a magyar államiságot helyreállítsa. Évek hosszú során át ámitgatták a nemzetet avval, hogy van államiság, van alkotmány. Végre a nemzet türelme elszakadt és jogainak megvalósítását azokra bízta, akik ezt a perszonális unió alapján keresték. A gyakorlatban csakugyan nincs államiság, mert hiszen annak első kellékét sem lehet megvalósítani és nincs alkotmány, mert a magyar nemzet szuverén akaratát nem érvényesülhet egy már meglévő törvény életbeléptetésénél.

Senki sem vonhatja kétségbe a korona vétő jogát. De itt nem törvényjavaslatról van szó, amelynek szentesítését a király meg-

Czipők!

legolcsóbban a Központi Czipő és Kalap
 áruházban, Dréher mellett.

tagadhatja, hanem szentesített törvényekben foglalt jogról. Hogy a már meglévő, a már szentesített törvényt, a magyar nemzeti bank felállításának jogát magát megtagadják, arra a koronának nincs joga. Mert hiszen a korona esküvel kötelezte magát a törvények megtartására.

Ma hazug ármánnyal akarják Bécsben meggátolni, hogy visszaesináljuk a hatvanhetedik szerződést. Ezt kell a függetlenségi pártnak meggátolni és ebben segítséget kellene nyujtani minden olyan hatvanhetesnek, aki, mint igaz magyar ember, nem akarhatja, hogy a magyar nemzet ismét az osztrák jármót vegye a nyakába.

Az önálló bank felállításának pénzügyileg veszedelmes voltát olyanok hirdették, akik a közös bankkal egy napon jöttek világra, hosszú éveken keresztül sütkéreztek annak napjánál és úgy megszokták ezen éltető nap arany sugarait, hogy e nélkül életet elképzelni sem tudnak. Minthogy ezek ugyanazt hirdítik, amit Bécs óhaját, nem tudja nekik elhinni azt, hogy oly nagy pénzügyi veszedelem volna csakugyan, ha megnyílnék előttünk a világ pénzpiacainak szabad konkurenciája és ki lenne zárva Bécs gyámkodó, állítólag jóakaratu közvetítése.

De ha áldozatokba kerülne is az önálló bank, akkor se haboznánk, pillanatig sem, mert ha nem így cselekednék, mint hogy az utód, szegyenkezve kellene a más világon megállni a tizenhárom aradi előtt, akik vérüket és életüket áldozták a haza szabadságáért.

Ellenségeinket a mi sorainkba kell keresni azok között, akik a bécsi felfogásokat, bécsi nézeteket a magyar közéletbe plántálták át. Ezek ellen a magyar emberek ellen fel kell emelnie mindenkinék tiltakozó szavát.

Végül határozati javaslatot terjesztett a közgyűlés elnöke Szabolcs vármegye függetlenségi közönségének megbízásából, amely szerint intézzen a népgyűlés feliratot a törvényhozáshoz az önálló bank 1911. január elsejére leendő felállítása tárgyában.

A főispánt valóságos tapsorkánnal ünnepelték.

Akik sürgönyileg csatlakoztak.

Bor János felolvata Justh Gyula házelnöknek és Holló Lajosnak, a függetlenségi párt alelnökének sürgönyét, amelyben kimentik magukat távollétükért. A táviratok így hangzanak:

Justh Gyula távirata.

„Meghívásukat, bizalmuk és ragaszkodásuk megnyilvánulását hálával köszönöm. Ismert elvi álláspontomnál fogva azonban népgyűlésen nem jelenhetek meg, de szívem lelkem ott lesz önök között. Nagy és nemes célnak tartom ingadozás, habozás nélkül, erős kitartással kell küzdenünk. Justh.”

Holló Lajos távirata.

„Végtelenül sajnálom, hogy egészségi állapotom most meg nem engedi, hogy a szobát elhagyhassam és Debrecenbe mehessek. Rendkívüli örömmre szolgált volna, ha a debreceni és hajdúmezei ösi függetlenségi közönséggel együtt lehettem volna. Szívemből köszöntöm a hazafias népgyűlést, kérem, további küzdelmükben el ne tántorodjanak, meg ne inogjanak. Az önálló bankot vagy kivívjuk, vagy a legélesebb ellenzéki küzdelmet fejtjük ki. Holló.”

Bejelentette továbbá, hogy elmaradásukat még a következők mentették ki: Marjay Péter, Bernáth Béla, Abraham Dezső, gróf Bethlen József, Nagy Dezső, Rátkay László, gróf Teleky Arvéd, Lányi Mór, Bottlik István, Illyés Bálint, Szentiványi Gábor, Molnár Akos, Kun Árpád, Somogyi Aladár, Vissontai Soma.

A határozati javaslat.

Dr. Juhász Nagy Sándor, párt- és rendezőbizottsági jegyző hosszasan megindol-

kolt beszéd kíséretében terjesztette be a következő határozati javaslatot:

„Debrecen szabad királyi város, Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város és Szatmárnémeti szabad királyi város, továbbá Hajdu, Bihar, Szabolcs, Szatmár, Szilágy, Máramaros, Ugocea, Ung, Bereg, Borsod és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyék törvényhatóságai területén levő választókerületek közönségének Debrecenben 1909. évi október 31-én tartott népgyűlés megingathatatlanul meg van arról győződve, hogy Magyarország állami függetlenségének egyik legfontosabb alapfeltétele a gazdasági önállóság. Mindaddig, míg hazánk a teljesen ellenértékes gazdasági érdekű Ausztriával egységes vámterületet alkot, iparunk erőteljes fejlődésnek nem indulhat s az egyoldalú termelés bajjaival küzdve, a mindinkább növekvő terhek alatt roskadozva, nemzetünk természetesen fokozódó kulturális igényeit művelt és szabad európai államhoz méltó mértékben ki nem elégíthetjük és az ország népének jólétét nem biztosíthatjuk és nem fejleszthetjük. Ebben a helyzetben a magyar nemzet életbevágó érdekeit egyedül az osztrák államtól való gazdasági különválás alakjában lehet megvédelmezni. A vámközösségnek az 1917. év végével a fennálló szerződés szerint lehetőségessé váló megszüntetése előtt azonban a törvény biztosítja az országnak azt a jogát, hogy az önálló jegybankot 1911. január 1-ére felállítsa. Ettől a jogától a nemzet annál kevésbé állhat el és megvalósításának elodázását annál kevésbé engedheti meg, mert nem lehet kétség aziránt, hogy általában egész gazdasági, de különösen ipari és kereskedelmi fejlődésünk, elmaradottságunk egyik legfőbb oka, hogy nincs önálló nemzeti bankunk.

A hatalmas ipari fejlettségnek örvendő Ausztria hitelügyeinek kielégítésére is hivatott közös bank nem istápolja ugyanazon arányban az osztrák ipari termelés érdekeivel meg egyező, a fejlődés kezdetleges állapotában pedig fokozott támogatást igénylő magyar ipar és kereskedelem érdekeit. Az önálló magyar nemzeti jegybank felállításával azonban elérjük hitelügyünk teljes függetlenségét és ezzel a vámközösségnek 1917-ben bekövetkező megszüntetéséig az anyagi megerősödésnek olyan forrásai nyílnak meg előttünk, amelynek segítségével a teljes gazdasági felszabadulás számbavehető rázkódás nélkül keresztülvihető. Eppen azért szilárdan ragaszkodnunk kell az önálló magyar jegybanknak a törvényben megszabott határidőre való felállításához. Minthogy pedig az országgyűlés képviselőházának többsége programjához hiven és a nemzet közvéleménye is ugyanezen követelés alapján áll: a népgyűlés az országgyűlés képviselőházához feliratot intéz, amelyben az önálló jegybanknak 1911. január 1-re leendő felállítása céljából szükséges törvényhozási intézkedések haladéktalan megtételét kéri.”

E határozati javaslatot még a Vay főispán indítványával kerekítették ki.

Azután nagy tetszés mellett szólottak még a daliás kuruc Lovászy Márton, a hajduság becézve szeretett „Elek bácsija”, Papp Elek képviselő, majd a debreceni független polgárság részéről dr. Bakonyi Samu országgyűlési képviselőnk mondott olyan gyújtó hatású beszédet, amellyel felrázta a népgyűlés lelkét. Bakonyi Samu beszédének gyújtó, meggyőző előadásával, mint abban foglalt hazafias nagy igazságaival a legnagyobb hatást érte el s e napot legszebb sikerei napjával jegyezhető fel. Ilyen kemény, hazafias igazságokat már régen halottunk.

Bakonyi Samu beszél.

Dr. Bakonyi Samu: Hajdu vármegye legöregebb képviselője után hadd szóljon Debrecennek immár legöregebbé lett képviselője. Debrecen és a benne összesereglett vármegyék és városok népe nyilatkozott itt

meg. Egy egész nagy országrész! Ennek a megnyilatkozásnak meg kell a maga súlyának lenni ma, amikor minduntalan azzal akarják csüggeszteni a magyar nemzetet, hogy leküzdhetetlen akadály áll törvényes követelése megvalósításának útjába: a királyi vétő. A királyi felség tilalmával szemben kell tehát állani a népfelség követelésének. Es ime, tisztelt polgártársaim, így történt az, hogy az önálló bank kérdése többé nem a napi politikának egy részlete, hanem az egész magyar alkotmányosság kérdése lett. Es viszont ma, amikor mindenfelől arról biztosítanak bennünket, hogy Ófelsége a király csak alkotmányos uton akarja a válságot megoldani, erről itt ma hallgatni nem lehet, hanem magyar bátorsággal meg kell mondani, hogy ha azt állítják, hogy az uralkodói jogoknak nincs határa, szemben áll ezzel az, hogy a nemzetek ragaszkodásának megvannak a határai. (Tetszés.) Tisztelt polgártársaim! Ha ez áll, a legfőbb alkotmányos tényezővel szemben, sokkal inkább áll azokkal szemben, akikre a népfelség ruházta a maga akaratának a megvalósítását. All a nép képviselőivel szemben. A képviselő iránti bizalom alapja pedig a képviselő becsületessége. A függetlenségi és 48-as párt programjának teljes kifejtése iránti küzdelmében a nemzet hozzájárulásával a közelmúlt időben le volt kötve a koalícióban. A koalíció megbukott, helyébe akarták állítani a fuziót, a fuzió lehetetlenné vált, kieszték a kooperációt, melynek feltétele volna a 67-es pártok részéről az, hogy amint mondják, közeledjenek a függetlenségi párt-hoz, ismerjék el az önálló bankhoz való jogát a nemzetnek. Hát erre szükség nincsen. Elismerte azt a törvény és a törvényt szentesítő király. A függetlenségi párt részéről feltétele volna a kooperációnak a nemzet jogainak további szabad hirdetése. Hát, tisztelt polgártársaim, a magyar nemzet a jogok hirdetésével immár torkig van. Mert a magyar nemzet tudja azt, hogy törvénytára tele van egy szerkesztés jogfenntartással, épp azért immár nem a jogoknak elismerését, hanem megvalósítását követeli.

Es bár a 48-as törvényhozás a követi utasításokat eltörölte, de a képviselőnek az a köteleessége, hogy ha a maga lelkiismeretét megvizsgálva, úgy találja, hogy az hirdett programjával ellentétbe jutott, álljon oda becsülettel a választói elé, vallja be nekik, tegye le más program alapján nyert mandátumát és kérjen, ha van bátorsága, új program alapján új mandátumot.

Mert tisztelt polgártársaim, a követi utasítás eltörlésével az ország a legnagyobb szabadságot ruházta a képviselőkre. De a legnagyobb szabadsággal való visszaélés volt a magyar nemzetre nézve mindig létező veszedelme és ha a király a maga véő jogát úgy gyakorolja, hogy a nemzet akaratát azzal nemzedékek idejére lehetetlenné teszi, — az uralkodó abszolútizmusa éppen olyan veszedelmes, épp oly kárhózasos volna, mint amilyen megbélyegzendő az, hogy ha a népképviselők élnek vissza a reájuk ruházott legnagyobb szabadsággal, mert előttem az uralkodó és a parlament abszolútizmusa között nincs különbség. A parlament felelős a nemzet jövőjéért, ez a jövő pedig a népé, amelynek minden fiát fel akarja a függetlenségi párt a nemzet ügyeinek intézésével ruházni. Erre minket nem a paktum, de a program kötelez. Előttünk a program szent, amelyet a népnek adtunk. A nép a jövő és e nép felelmetes hatalom, mert ereje maga az igazság, amelyet sem ágyú, sem pedig szurony meg nem ölhet.

A tiltakozásnak ez a nyílt szava innen hangozzék a válságos időknek ezen előrehaladt stádiumában ebből a városból, amelyet Kossuth Lajos a magyar szabadság őrvárosának keresztelt, ahol minden kő, minden porszem diadalmas nemzeti ellenállást hirdet nekünk. Azért mondjuk meg nyíltan, mindenki értse meg, hogy nem türjük, — hogy bennünket csüggeszsenek, nekünk ne hirdes-

Menyasszonyi ékszerek

==== pazar választékban, legolcsóbban ====
Löfkovits Arthur és Társa
 üzénél, DEBRECEN, Plac-utca 38

sen kishitúséget senki. A magyar nemzet élni akar, nagy akar lenni és nem lehet koldus. Mi nem akarunk koldusok maradni, a gazdag Debrecen tiltakozik az ellen, hogy a magyar nemzetet szegényre tegyék. A magyar nemzet úgy lesz hatalmas, ha kezébe kapja az anyagi boldogulás eszközeit. Ennek útja az önálló bank kivívása. Erre kérjük az önköz buzdítását, mi pedig fogadjuk, hogy amit reánk bíztak, megtartjuk és beváltjuk. Isten segítse diadalra a megoszlopzott népkarátot! (Eljenzés, taps.)

A népgyűlés berekesztése.

Ezután Nadányi Károly a biharmegyei, Kovásy a máramaros megyei, Szolnok Győző a hajdusági, Szentkirályi Zoltán a szilágysági, Máthé László a tiszaháti, Csomay szatmári, Egri Ferenc az ungi, és Nagy Mihály az ugoesai függetlenségi pártok nevében bejelentették csatlakozásukat a határozati javaslatához.

Majd Veszprémy István néhány szóban kihirdette, hogy a népgyűlés egyhangulag elfogadta a határozati javaslatot, ugyancsak Vay Gábor gróf főispánnak pótindítványát és a népgyűlést bezárta.

A vendégképviselők még d. u. 4 óra 44 perckor induló gyoisvonattal utaztak el Debrecenből.

Politikai híreink.

A holnapi minisztertanács.

Budapest, november 2

A lemondott Wekerle-kormány tagjai holnap délben ismét minisztertanácsra gyűlnek egybe, hogy a kibontakozás módozatairól tárgyaljanak. Politikai körökben meg vannak győződve arról, hogy a jelenlegi kabinetnek a kibontakozásra irányuló minden kísérlete kudarcot fog vallani, mert a 57-esek és 48-asok együttműködése a jövőre nézve teljesen ki van zárva. A függetlenségi párt se koalícióban, se kooperációban nem akar többé együtt dolgozni a kisebbségben lévő 67-es pártokkal, melyek a közös bank és a közös vámtérület alapján állanak.

A holnapi minisztertanács tehát ismét meddő lesz.

A közösbankos táborban azt híresztelik, hogy a függetlenségi pártban szakadás készül. Mi ezt nem hisszük, mert Kossuth és Justh egyetértenek abban, hogy az önálló bank ügyét nem szabad feladni. Már pedig tisztán csak erről van szó. Önálló bank nélkül nincs kibontakozás, nincs parlamenti munka. A bankmozgalmat, mely az országban mindenütt erős hullámokat ver, nem lehet többé elfojtani. A függetlenségi párt ebben a kérdésben annyira angazsálta magát, hogy holmi katonai engedményekért nem adhatja fel a gazdasági önállóságot folytatott harcot, melyben az egész nemzet támogatására számíthat. Ilyen körülmények között tehát csak egyetlen reális megoldás képzelhető, és ez az, hogy az önálló bank felállításának kimondásával a függetlenségi párt, mint a parlament nagy többségét képező párt kapja meg a kormányhatalmat. Nyugodt kormányzatra és konszolidált állapotokra csak ezen az úton számíthatunk.

A városházáról.

Városi lakások bérbeadása. A városi tanács mai ülésén gondoskodott nagyszámú lakásainak mikénti bérbeadásáról. Elhatározta a tanács, hogy mint eddig, most is árverés útján adja ki a lakásokat. Az árverés idejéül november 12-ének délelőtt kilenc óráját tűzték ki, amelyen hihetőleg igen sokan fognak versenyezni azért, hogy házi gazdájuk Debrecen sz. kir. város legyen.

A városnak kínálja a házát. Sümeghy Ferenc Degenfeld-téri házát jó borsos árért már egyszer felajánlotta a városnak megvételre. A közgyűlés a tanácsi és bizottsági javaslatok alapján egyhangulag elutasította az ajánlatot. Sümeghy most — pár hó elteltével — újra ajánlatot tett házának megvételére. A városi tanács mai ülésén tárgyalta az ajánlatot s mint tárgyalásra alkalmatlant elutasította.

Gazdasági felügyelői állás. A városi tisztviselők annyira túl vannak terhelve a munkával, hogy ismét egy új állás szervezésére van szükség. A város gazdája kap egy kiegészítő erőt, a gazdasági hivatalban szervez új állást, amelynek betöltője a „gazdasági felügyelő” címét fogja viselni. A tanács tagjai a mai ülésen beszélték meg s határozták el az új állás szervezését s erről javaslatot fognak tenni a legközelebbi közgyűlésnek.

Ut a szegényházhoz. A szegényügyi bizottság javaslatot tett a tanácsnak a városi szegényházhoz vezető átjáró ut kiépítése végett. A tanács az átjáró építését elhatározta s annak költségeit az 1911-ik év költségvetésének terhére felvette.

A VÁRMEGYÉBŐL.

Véresharc egy cigánybandával. A kőborcigányok újabb vakmerő támadásáról érkezett feljelentés a csendőrséghez. A sámsoni határban hazafelé igyekezett Máthé Mihály pátrohai gazdaember, mikor egyszer csak egy kőbor cigány csapat találták magukat szemben. A gazda azonnal észre vette a cigányok szándékát és a lovak közé csapott. A cigányok üldözőbe vették a kocsi és puskával lövöldöztek a szekér után. Máthé erre szintén elővette revolverét és visszalőtt a cigányokra. A revolver lövések után két cigány véresen bukott le a lovakról, akiket társaik később magukkal vittek. Így sikerült megmenekülni a gazdának veszélyes helyzetéből. A vakmerő cigánycsapatot körözi a csendőrség.

Kitörte a nyakát. Egy hü öreg cselédet végtelen baleset ért a minap Hajdunánáson. Szabó János 28 éven keresztül szolgált Eressey Károly birtokosnál. Kötelességének teljesítése közben érte utól a végzet. Gazdájának fát szállított hazafelé s valami zökkenőnél oly szerencsétlenül esett le a megrakott kocsitetejéről, hogy kitörte a nyakát s nem sokára kiszenvedett. A hü, öreg cseléd iránt általános a részvét.

EGYHAZ, ISKOLA.

Kálvin-ünnep a kollégiumban. A „Hittanszéki Önképző Társulat” vasárnap délután a reformáció és Kálvin János emlékére ünnepélyt rendezett. Az ünnepélyt a főiskolai énekkar nyitotta meg. Ezután Csiky Lajos teológiai dékán mondott megnyitó beszédet. Utánna Győrök József szavalata következett, ki saját szerzeményű költeményét szavalta nagy hatással. Szintén nagy hatást ért el Füleki Kovács Mihály ref. kántor harmoniumjátékával. Szép emlékbeszédet mondott Mol-

nár Ferenc III. th. Gellért Sándor jh., Molnár Ferenc, Kollonay László, D. Tóth János énekeltek Kienrel „Bibliás ember” című művöből, végül Borsy István szavait. Végül a közönség elénekelte a LXXXIX. zsoltárt.

Kereskedelem, ipar.

Az iparos tanonciskola igazgatósága tisztelettel hozza az érdekelt mester urak tudomására, hogy a kőműves, ács és szobafestő iparostanoncok téli tanfolyamán a tanítás nov. 1-én megkezdődött. A késedelmeskedést és mulasztást követő bírságok elkerülése céljából szívesen hívja fel erre a figyelmet az igazgatóság.

Debreczeni különös történetek.

Kisértetjárta házakról.

Megbabonázott emberekről.

Halottak estéjének boros hangúata minket is elfogott. Tulvilágias, természetfölöttinek tetsző esetekre, eseményekre fordult beszélgetésünk.

Temetői történetek, különös halálozási esetek, sejtelmek és előérzések kerültek sorra; ezekkel kapcsolatosan köznapi nyelven, ugynevezett „kisértetjárta” házakról is szó esett.

Kérdezte az egyik:

— Debrecenben is vannak ilyen házak?

— Vannak! — magyarázta a cimbor.

— Például?

— Például a Magos-utcában is van egy ház, amely már évek óta lakatlanul áll...

— Azután miért?

— Mert kisértetjárta háznak mondják.

Éjszaka különös magyarázhatatlan jelenségek történnek benne. Az egyik szobájában nyöszörgés, sirás hallik és már évek óta áll lakatlanul. Nem mer beleköltözködni senki sem, magyarázta a cimbor.

Egy másik meg a kollégium-kert mögötti szűk sikátorban említett fel olyan házat, amelynek szintén ilyen különös volt a hirt. Itt is történetek jelenések... Állítólag a hajdani „akasztó-domb” kőfalainak tégláiból építették ezt a házat.

Ez a sok össze-vissza beszéd, melyet repeső lélekkel szoktunk hallgatni, Debrecen egyik régi, legérdekesebb s titokzatos mendedmondáktól környékezett alakját juttatta eszembe.

A híres „Táncos-Kovács” nemzeti urat értem. Egyik legdusgazdagabb polgára volt Debrecennek. Gazdagsága mellett érdekességét nevelték azok a titokzatos híresztelések, melyeket személyéhez gazdagságának eredetéhez fűzték a kortársak.

Mert nem hiában élt Debrecenben az „ördögös” híru Hatvani professzor, Debrecenben később is akadtak hívői a titokzatos, különös eseteknek, esetek híresztelésének...

Táncos Kovács uramról azt mendedmondázták, hogy lelke üdvössége árán vásárolta kincseit a „gonosztól”. S ezen kincsek ellenében a hétnek egy bizonyos éjszakáján neki külön szobájában addig kellett táncolnia borzalmas jelenségekkel, láthatatlan, tulvilági zenészek őrzítő muzsikája mellett, mignem a verejték elborította és eszméletlenül dobbant földre „Táncos Kovács uram!!...”

Vida Miklós ajánlja ujonnan berendezett üzletét női divat és pipere ujdonságokban a Városhaza alatt.

Nékem évekkkel ezelőtt még mutatták azt a házat, ahol Tancos Kovács lakott! Amelyben — a néphit szerint — éjszakai táncait járta a veszendő ember.

Felemlítették azt is, hogy azért egyszer mégis megszabadult Tancos Kovács az „igézetől“. A nép mende-mondája szerint egy öreg szabadságos huszár katona szabadította volna meg, akit egyszer péntek este „kvártélyoztak“ be Tancos Kovácshoz. Az öreg, minden zsirral megkent huszár, aki talán már Napoleon alatt is odahadakozott, buzdította Kovácsot:

— Sohse féljen a nemzetes ur, majd beszélék én azokkal a muzsikussal...

És abban a bizonyos szobában gazdagon felterítették az asztalt. A kecskelábu asztal csak úgy roskadozott az ételtől-italtól! Gyertya is égett rajta vagy száz szál. Kardját, pisztolyait az asztalra tette az öreg huszár. Még egy véka rézkrajcárt, meg kétgarasost is kért a gazdától az öreg huszár. Azután bezárkózott a szobába! Ahogy az éjfél ütötte az óra, felzendült az igézetes muzsika... Borzalmas sikoltások hallatszottak! Dobogás a padlón. Közben csörgött a sok rézkrajcár, rézgaras! Mint mikor a pénzt marokkal dobálják szét... Meg látma is hallatszott, mintha odabent veszekedtek volna?

Egyszer elhallgatott az idegromboló muzsika, el a dobogás, el a pénzcsörgés. Hajnal tájt, midőn a vén huszár kinyitotta az ajtót, az étel-ital elfogyott. A véka rézpenz is eltűnt mind. Kicsit kaptos volt a huszár, de egyébként nem történt semmi baja. Nem beszélt a történetéről, csak kurtán mondotta Tancos Kovácsnak:

— No, gazduram, rendbe hoztam a számadását...

És ezentul nem is kisértették éjféli táncal, muzsikával Kovácsot! Ellenben sok különös történet maradt fent felőle. Alkalmadtán majd néhányat elmondok az érdekes esetekből!

Irodalom, művészet.

Mikszáth művei a város könyvtárában. A Mikszáth Kálmán jubileuma alkalmából sajtó alá rendezett Mikszáth-művek kiadói megkeresték a várost a teljes mű megrendelése végett. A tanács Mikszáth Kálmán írói érdemeire való tekintettel elhatározta a diszkiadás megrendelését s ennek árában a százhusz koronát kiutalt.

A debreceni „nagyvasárnapról“.

(Színes képek.)

Megabucgolták Mezőssy Bélát.

A közhangulat szerint ma már nem ugyanaz a függetlenségi vezér, a földművelésügyi minisztérium rokonszenves és zseniális államtitkárja, Mezőssy Béla államtitkár, mint — *odelőbb volt!*

Bár ugye lehet elfoglalt hivatalos állása merevítő tartózkodóbbá pártmozgalmainkban Mezőssy, az tény, hogy a szabolics megyei magyar nép előtt ma már nem az a népszerű vezérember, aki volt. Vasárnap délelőtt az ujfelhőrtői állomáson „haragosan“ nyilvánult meg ez a közhangulat. A lelkes gróf Vay Gábor főispántól vezetett szabolicsvármegyei nagy küldöttség vonata találkozott a nagyon

is tartózkodó és hüvös álláspontra helyezkedett „államtitkárnak“ Budapest, illetőleg Debrecen felől érkező vonatával. Ekkor történt meg a pikáns-eset, hogy midőn a vonatról leszálló államtitkárt meglátták a szabolics kurucok, zajosan „abucgolni“ kezdték:

— *Abucg Mezőssy!*

Az ilyesmihez nem szokott Mezőssy idegesen sietett a hintójához.

A Rác Károly muzsikája.

Az ünnepi ebéden nagy gyönyörűséget szerzett a vendégeknek Rác Károly is a muzsikájával.

Hazafias dalokból ilyen izlésesen összeválogatott és előadott muzsikaszót nagy ritkán lehet hallani.

Különféle zászlókról.

A küldöttségek zászlói között került több igen érdekes zászló is. Hatalmas szál zászlótartójával, az óriás alkatu nánási hajdu Ötvös Mihállyal feltűnt a vármegyei-párt gyönyörű selyem zászlója. A küldöttségeket, a képviselőket ez alatt a lobogó alatt fogadták kint a vasuti állomásnál.

A kék-fehér kokárdás bősörményi hajduk különösen kitettek magokért! Egy új, meg egy szakadozott selyem zászló alatt jöttek be vagy négyszázötvenen... Az új lobogót Benedek Janesinak a bájos, kedves felesége himezte, adta a hü „kuruc“ kerületnek Igazi remekes munka...

A másik a tépelt, a szakadozott selyem zászló még Csanády Sándor képviselőisége idejéből való. — Öreg Gellén Gábor volt a zászlótartója. Büszke is volt rá a daruszürke vén Boeskey hajdu.

Azonban feltűnt még a tarpai nemesek selyemzászlója is. Tudvalóval nagy Rákóczi Ferenek Tarparól kerültek ki a legelső, leghivebb kurucz vitézei. Az a föld, az a község Rákóczi emlékével van megszentelve! A szép zászlót — a népgyűlésen is jelen volt — Simon Andor tarpai református lelkész neje himezte ki aranyfonalakkal. Érdekes jellegét pedig maga a boldogult Thaly Kálmán állapította meg:

— *Tarpa kuruc volt! Az is lesz!*

Egy rezes banda.

Még egy rezes banda, ugynevezett „magyar banda“ is került a néptömkelegbe. Egy derék bősörményi hajdu polgár, Ignáth János saját költségén hozatta be, saját költségén látta el a bősörményi rezes bandát. Hazafias, ropogós nótázaikkal olyan sikereket arattak a „hajdu trombitások“, hogy estend, miközben a vonat indulását várták a hajduk, még a hidegvérűbb debreceniek is táncra kerekedtek a vidám nótázás hangjainál.

Busongós hajdusági dalok.

Midőn a népgyűlésnek már vége volt és napáldozta után, a fekete pillangóként ereszkedő alkonyati homályban zászlók alatt, a vonathoz indult a tömeg. A képviselőket kísérte ki a tömeg... Ez a hömpölygő néparadat felséges képet mutatott. Egymásután zendültek a fel hazafias dalok... Majd egy leirhatatlan édes bus dallam szakadt fel a nép ajkáról, a nép szívéből... Az egyszerű nóta hangjaira, melyet együtt dalolt a 450 bősörményi öreg és ifju hajdu, könnybe borult sokónk szeme! A tarpai kurucok hazafias papja megindultan kérdezte tőlem:

— Miféle dal ez kérem! Debreceni nóta?...

— Nem!... a hajduk nótája...

A mélységesen bus, érzésteljes hajdunótának vadvirághoz hasonlatos szövegét ideiktatom:

Sárgát virágozik a repce,
Rajtam van a világ nyelve...
Száradjon el a repcének levele,
Hogy ne legyen rajtam a világ nyelve.

Asszony szeresd az uradat,
Értsem ne vessed magadat!

Van már nékem csárdás feleségem,
Akivel a világot élem...

A hajduk ismétléssel dalolják ennek a nótának az utolsó két sorait... Mintha csak rég nem látott, darumadár járta nádas pusztából verődött volna felém hívó, hívogató üzenet! Eszembe jutott gyermekkorom! Falusi temetőkertben a sok vadvirágos sirhalmon...

Beh, jó is, hogy arcomat, szememet már eltakarta az alkonyat. A városi nagy utcán olyan lágy érzésekre hangolt az együgyű hajdu paraszti nóta az én örökre elvesztett derűs világom utáni vágyódásomban.

Szabad Hajdu.

UJDONSÁGOK.

A munkások ünnepe.

10 év óta a jótékonyág szolgálataiban.

A Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjgyulete debreceni fiókegyesülete vasárnap délelőtt tartotta a Bika nagytermében fennállása 10 éves emlékére jubiláris emlékünnepejét. Mélyen megható volt annak a tiszteletre méltó, igazán egészen önzetlen s egyszerű eszközökkel annyi jótévő egyesületnek az ünnepe. Az Egyetértés dalárda nyitotta meg igen szép, összevágó énekkel. Majd Materny Károly, az egyesület buzgó elnöke mondott megnyitó szavakat s azok keretében felhívta a védnöki tisztben levő Szávay Gyulát, hogy ünnepi beszédét tartsa meg. A diszmagyaros védnök emlékedt erre fel s mély megindulással mondta el az ünnepi beszédét.

Mesével kezdte beszédét a védnök. Mesét mondott egy munkásról, egy szabó munkásról, aki rokkantsága eljöttével harangozó lett, hogy napi kenyerét megkereshesse. S a rokkant szabómunkás fohászait most már nem a cérna mellett, hanem a harangköteléknél küldte fel az égnek, amely fohások azt kérték az egek urától, hogy adjon segédelmet neki és mivel azoknak, akik a munkában, a bajban testvérek. Az Ur meghallgatta a munkás foháskodását, mert ime megalakult ezelőtt tizenhat esztendővel az iparosok, munkások rokkant- és nyugdíjgyulete, amely az elmúlt esztendőben is 444 rokkantnak, 122 árvának és özvegynek 184 ezer koronát osztott ki kenyérré.

Kicsiny volt ezen egyesület keletkezésekor nagyon s most is csak egy kisebb oszlop a számtömegeknek az égbolton tartó oszlopsorozatában, mindazonáltal meg kell hajolni ezen egyesület előtt, mert egyik tényezője az a második megváltásnak, — amely felé törekszik az emberiség, amelynek könyve korszakonként íródik. Az elmúlt korszakok mesével, regékkel vannak tele, más korszakokat vérrel és vassal irták, a mi korszakunk verejtékkel íródik s ennek a fejezet címe „a munka története“ lesz.

A rokkantak egyesülete ennek a megváltónak az egyik tényezője tehát s ezért kell ezen egyesület előtt meghajolni, különösen amikor a 37-ik a debreceni fiókegyesület ünnepi megalakulásának tizéves évfordulóját.

Ezután a helyzetet megindító hangján emlékszik meg az egyesület első védnökéről: Wolaffka püspökről, üdvözli a megjelent vendégeket s beszédét azzal az óhajással fejezi be, hogy az egyesületnek a jövő tizévre fényesebb eredményeket, sikereket kíván.

Ezután Daday Lajos alelnök az egyesület történetét ismertette. Érdekes volt, amint előadásának őszinte leírásai mindvégig mondhatni feszülten lekötötték a hallgatóság figyelmét. Azután a központ küldötte, Katits Antal igazgató, az alapító vezetők egyike tartott szép beszédet. Végül az elnök zárszavai után ismét dal zárta le az ünnepélyt.

VECSEY FERENCZ

hegedűművész egyetlen nagy hangversenye DIENZL OSZKÁR zongoraművész közreműködésével 1909 november 14-én, vasárnap este 8 órakor az „Arany-Bika“ disztermében. Jegyek kaphatók: CSÁTHY FERENCZ könyv- és zeneműkereskedésében II., Egyháztér 2. szám, a nagytemplomnál.

A jelenlevő vendégek a város részéről Oláh Károly kulturtanácsnok, a kamara részéről Stegmüller alelnök és a teljes tisztikar, az ipartestület és a társaságok képviselői megilletődve távoztak az ünnepségről.

Délben térszabás volt, melyen az egyet vezetői Katits Antalt, Szávay Gyulát, Materny Lajost, Stegmüller kamarai alelnököt köszöntötték fel, akik lelkes felkötöttökkel válaszoltak. Este pedig vidám műsorral egybekötött táncmulatság fejezte be a munkások ünnepnapját.

— **Mikszáth Kálmán Debrecenben.** A Csokonai kör még nyári választmányi ülésén elhatározta, hogy egyik felolvasó ülését az év folyamán Mikszáth Kálmán ünneplésének szenteli. A Csokonai-kör kezdettől fogva úgy tervezte, hogy a felolvasó ülésnek legvonzóbb pontja a városunkba lejövő Mikszáth Kálmánnak személye legyen. A Csokonai-körnek és vele együtt Debrecen egész művelt közönségének e vágya közel van a teljesüléshez. A nagy regényíró megigérte Kardos Albert, Csokonai-köri titkárnak, aki t. hó 1-én tisztelgett a kör nevében Mikszáthnál, hogy szíves készséggel lejön Debrecenbe, ha a felolvasó ülés az ő körülményeinek és kivált egészségi állapotának megfelelő időben lesz kitűzve. Azt hisszük, hogy nemcsak a Csokonai-körben, hanem városunkban a legnagyobb örömmel fogadják ezt a kedves hírt.

— **Helyreigazítás.** Lapunk vasárnapi számában a „Debreceni Első Takarékpénztár” Árlejtségi hirdetményében a Casino helyiségei s az összes lakások 1911. évi július hó 20-án teljesen száraz állapotban használatba vehetők helyett, tévedésből 1911. április 20-án sajtóhiba csuszolt be, miért is az érdeklődőknek ezen helyreigazítás szíves figyelembevételét kérjük.

— **Az utsalról.** Kint jártam a Nagyerdőn. A tölgyfák lombján már ott reszket a mulandóság szíllője...

Az érett makk potyog a fákról... Ez az egyedüli zajgás az erdőben... Mert már nem dalolnak a madarak. Nem dalolnak a madarak! Haldoklik az erdő.

*
Gyönyörű őszi napsütés ragyogott a halódó erdő vörös színe lombjai felett. Az erdei gyalogösvényről belebámultam az erdőbe.

Ahol sűrűn nőttek a fák, bomály borongott. Nedves, hideg volt a levegő... Azonban az erdei ritkásan négytörzsű öreg tölgyfa mereszkedett. Ezt az öreg fát körülözellötték, körülragyogták a napsugarak!... Mintha csak aranyos női hajszálak fonódtak volna a redves öreg törzsre, úgy sugározott, olyan meleg színű volt a fa teste.

Csábitott a sugár! Egyenest nekivágtam az erdőnek. Homályon át, nedves fűvön, rothadó leveleken át a napsugaraktól bera-gyogott öreg fához siettem.

Körülözelltem a fát. Arcomba verődött a játszi őszi sugár!...

A Nagyerdő mélységes esendjében, a lombhullajtó őszi napon rád gondoltam jáz-mint virág... Lombhullajtó őszi napon.

— **Kifosztott és kidobott vendég.** A rendőrség bünygyi osztályán feljelentést tett Joó István iparos segéd. A rendőri fel-jelentés szerint Joó István — állítólag — pénzétől kifosztották és azután kidobták az egyik külvárosi vendéglőből. Szombat-rol va-sárnapi virradó éjjel történt az eset, hogy Joó István iparossegéd Fábán Károly barát-jával az egyik külsőbb kávéházba bement

mulatni. Csakhamar hozzacsatlakozott a kassza-tündér is és hármában 8 félliter bort fo-gyasztottak el. A multság után Joó István a szeparéban elaludt. Reggel felé gyanus zajra felébredt s látta, hogy — állítólag — a kávé-s a kaszirnő társaságában szobájában voltak. Ekkor meglepetve vette észre, hogy pénztár-cájából tíz korona hiányzik. Kérdőre vonta a tulajdonost, aki erre előbb szóval, majd tetleg bántalmazni kezdte Joó Istvánt. A veszekedés azzal ért véget, hogy kidobták a vendéglőből. A rendőrség a vizsgálatot megindította, amely-ben természetesen ma még korai volna véle-ményt és ítéletet mondani, mivel csak egy-oldalu panaszokról van szó.

— **Apja után a halálba.** Egy fiatal, 16 éves eseléd leány akart ma véget vetni életének. Hajduszovára való Széll Etel az öngyilkos kis eselédleány, aki Debrecenben Tóth Sámuelné Török Bálint-utca 15. szám alatti lakosnál szolgált. A kis leánynak egy héttel ezelőtt halt meg az apja s azóta állan-dóan buskomor volt. Gyakran mondogatta:

— **Meglássátok nem élem tul az apám halálát.**

Ma reggel hajtotta végre öngyilkossági szándékát; zsiros szódát oldott fel vízben és azt felhajtotta. A szerencsétlen leányt a közelben lakó dr. Engel Ignác orvos részese-tette az első segélyben, majd pedig a mentők beszállították a kórházba.

— **Egy nagybeteg tanítóról.** A debreceni tanítói karban van egy derék, szorgalmas fiatal tanító, aki most nagybetegem fekszik azért, mert a tanítói kar által reá ruhá-zott kötelességnek híven meg akart felelni. Nehány héttel ezelőtt halt meg a veszedelmes tifusz betegségben Nagy Károly Csapó-utcai ta-nító, aki a Gönczy-egyesület titkára volt. Helyére a kar bizalma Varga Bélát a tanító-testület egy fiatal tag-ját választotta meg s az összes iratokat átadta neki. A szorgalmas ta-nító lelkiismeretes ügybuzgalommal látott a Gönczy-Egyesület dolgainak elvégzéséhez. Most azt a hírt vesz-szük, hogy Varga Béla nagybeteg — tifuszban fekszik. Több mint bi-zonyos, hogy az akták inficiálva voltak. A nagybeteg tanító iránt ál-talános a részvét, Betegsége súlyos, aggasztó, de erős fizikumja, fiatal ereje a veszedelmes betegségen győ-zedelmeskedni fog.

— **Novemberi előléptetések a M. A. V.-nál.** A magyar államvasutak igazgató-sága vasárnap tette közzé a novemberi ki-nevezések és előléptetések névsorát. A ki-nevezettek között igen sok debreceni tisztviselő szerepel.

— **A nap halottai.** A tegnapi nap fo-lyamán az állami anyakönyvi hivatalnál a következő haláleseteket jelentették be: Veres Erzsébet ref. 1 hónapos, Takács Istvánné ref. 67 éves, Bartha László ref. 63 éves, Kocsis Béla ref. 3 hónapos, Tóth Róza ref. 1 hóna-pos, Dietrich Juliánna róm. kath. 1 hónapos, Nagy Gyula ref. 15 hónapos, Kiss Józsefné ref. 33 éves, Aranyos András ev. ref. 1 éves.

— **Rendőri hírek.** Balogh Bénéjmin Késes-utca 16. szám alatti lakos tegnap kérte a házbért Ecsedi József nevű albérlőjétől. Ennek az ágybérleje özv. Horez Árpádné azonban veszekedni kezdett vele, majd tetleg is inzultálta. Balogh Bénéjmin megette ellene a feljelentést a rendőrségen. — Bőr József Zápolya-utca 11. szám alatti lakos felesége

tegnap a piacon járt. Ismeretlen tettes azonban kilopott a zsebéből 9 korona 60 fillért. A rendőrség a károsult panaszára keresi a tolvajt. — Mandel Zsigmond Piac-utca 19. sz. alatti lakos földbirtokost érzékeny kár érte. Egy kabátját ugyanis átadta tisztítás végett a cselédjének s ennek a zsebében benne felejtett egy 5000 és egy 2000 koronás váltóját, amelyek ismeretlen módon eltűntek. A rend-őrség megindította a nyomozást.

— **Hirdetmény.** Találtatott egy cso-mag, tulajdonosa átveheti a belvárosi rend-őrkapitányságnál.

— **Dr. Gálbory Sámuel,** a bőr- és nemi betegségek szakorvosa, lakását a Szent-Anna-utca 29. sz. alá helyezte. Rendel dél-előtt 9—11 ig, délután 2—4-ig.

— **Szüreti és szoba tüzijátékok, ar-ke-ták, békák, bombák és görögtüzek legolcsóbban Mentze Henrik áruházában kapható.**

— **Színházi látcsövek** nagy választékban Löbl Gyula és társa látszerésznél kaphatók. Debrecen, Piac-utca 63. sz.

— **Könyvkötészeti munkákat** Dávid-házy Kálmán és társa cégnél rendeljünk.

— **Akar nőszülni?** Hölgyektől (ezek között olyanok törvénytelen gyermekekkel, testi hibával stb.) 5—500,000 korona va-gyonnal fel vagyunk hatalmazva, megfelelő férjet keresni. Csakis urak (ha vagyon nél-küliek is), akiknek komoly szándékuk van és gyors házassághoz akadály nincsen, ir-janak e címre: L. Schlesinger, Berlin 18 Deutschland.

— **Lapunk minden előfizetője in-gyen kapja az országos hírt, pontos címtárral ellátott Debreceni Képes Ka-lendáriomot. Előfizetési díj egy óra 1 korona, negyedévre 3 korona, félévre 6 korona**

Dr. Csáthy Dezső

ügyvédi irodáját

**Piac-utca 83. sz. alatt
megnyitotta.**

Tájékoztató.

— (Multságok s egyéb szórakozásokról.) —

November 6., szombat:

V. Krammer Teréz hangversenye a Biká-ban. Kezdeté 8 órakor.

A Szent László dalegylet hangversenye a Dreher söresarnokban.

November 7., vasárnap:

A Debreceni Dalegylet hangversenye a Royalban. Kezdeté d. u. 5 órakor.

A Debreceni Jótékony Nőegylet ünnep-ségei.

November 14., Vasárnap.

Vecsey Ferenc hangversenye a Bikában Kezdeté 8 órakor.

**Lapunk új előfizetői
is ingyen kapják a
„Debreceni Képes Kalandáriomot”
o az 1910-ik évre. o**

Olcsó törlesztéses kölcsönöket

földbirtokokra és házakra eszközöl, ingatlanok vételé-hez a szükséges kölcsönöket a leggyorsabban nyújtja
Groszmann és Mandel banküzlete
DEBRECZEN, Hunyady-utca 21. sz. Telefon szám 76.

SPORT.

Téli sportélet a Debrecenben. A hideg idő beálltával élénk sportélet kezdődött meg a Péterfia-utcai tornacsarnokban. Ma este 6 órakor tartja alakuló gyűlését a vivó-szakosztály. Ugyancsak ma este veszi kezdetét a rendszeres tornázás és birkozás. A vezetőség ezután is kéri a tagokat a minél szorgalmasabb működésre.

SZÍNHÁZ.

A MAI ELŐADÁS SZINLAPJA:
Folyó szám 31. C) bérlet 10. szám.

Az elvált asszony.

Operette 3 felvonásban.

Főbb szereplők:

Horváth Kálmán	Kemény Lajos
Gyöngyi Izsó	Zilahyné S. V.
Árkosi Vilmos	Ligeti Lajos
Nádor Zsiga	Szilasi Etel
Gyöngyi Jolán	Perényi Kálmán
Torma Zsiga	Győre Alajos

Holnap, csütörtökön, november 4-én:
Folyó szám 32. A) bérlet 11. szám.

Válás után.

Vigjáték.

Heti műsor: Csütörtökön: „Válás után“, vigjáték A), Pénteken: „Dollár királyné“, operett B). Szombaton: „Buridán számára“ C). Vasárnap délután: „Mulató istenek“, operette. Este: „Bajusz“, daljáték, diszeloádás.

*** Varázskeringő. Rosenkranz és Guldernstern.** Hétfő és kedd este repriz előadásban volt része a színház látogató közönségnek. Hétfőn este a Varázskeringőt adták e színi szezonban először, kedden este pedig a debreceni színpadon évekkal ezelőtt előadott vigjáték Rosenkranz és Guldernstern került színre. Az elmúlt színi évadban szenzációs sikereket ért el Varázskeringő hétfőn is telt házat vonzott. Két új szereplő mutatkozott be. Szilasi Etel most játszotta először Debrecenben a női zenekar primás kisasszonyának szerepét. E szerepet többen játszották már színpadunkon s így Szilasi játéka összehasonlításokra ad alkalmat. A tény azonban az, hogy Szilasi kedves, temperamentumos játékaival ez este valósággal frapirozta a közönséget.

A másik érdekessége ez estnek Szabó Gyulának, a királyi színház tagjának vendég fellépte volt. Szabót márt régibbről ismeri a publikum. — Mióta eltávozott játéka sokat nyert erőben s most már mint kiforrott, kiváló színészt ismertük meg. A közönség melegen fogadta és felvonások végén többször hívta a lámpák elé. A Rosenkranz és Guldernstern régi kedves vigjátékot úgy fogadta a publikum, mint régen látott kedves ismerőst szokás fogadni. A elég jó darab előadásban került színre, de azért érezhető volt a vontatottság, az erőltettség s a szereplők nem eléggé tudták magukat beleélni szerepeikbe. Mártonffy Rosenkranz bárót, Kardos Géza Ernő grófot kreálta. Szilágyi Berta jó volt Kienborn báróné szerepében. Báthori, Hahnel Gyöngyi, Árkosi, Ligeti a szokott jók voltak. (n. f.)

*** Az elvált asszony** zenéje zongorára kapható Csáthy Ferenc könyvkereskedésében (Egyház-tér 2. sz.)

TÁVIRATOK.**Megkezdődött a szabadkai bűnpör tárgyalása.**

Szabadkáról jelentik: A szabadkai esküdtszék előtt hétfőn kezdődött meg Haverda Mária bűnpöre.

A törvényszéki terem zsufolásig megtelt közönséggel. Nagy mozgás támadt, mikor a börtönőrök bevezették a vádlottakat.

Hétfőn délelőtt az általános formásokkal telt el. A tárgyalás érdekesebb része ma kezdődött meg Jánossy kihallgatásával. Mikor az elnök Jánossyt felszólította, hogy adja elő, hogy történt a gyilkosság, Jánossy göresös zokogásban tört ki.

Az elnök figyelmeztette, hogy könynyítsen töredelmes vallomással, lelkiösmeretén.

Jánossy erőt vett felindulásán, azután előadta, hogy abból egy szó sem igaz, amit a vizsgálóbíró előtt mondott. Vele elhitették, hogy Haverda Mária már nem szereti, hogy Vojthával megessalja, azért vallott terhelően. Egy szó sem igaz abból a vallomásból, amelyet egyébként már a tárgyalás előtt visszavont az ügyészségnél. Haverda Mária ártatlan anyja megölésében s ő sem tud a gyilkosságról semmit.

Délután 3 órakor folytatták Jánossy kihallgatását. Ekkor a vádlott elmondta egész élettörténetét s töredelmes vallomást tett. A tárgyalás este hat óráig tartott, folytatása holnap reggel lesz, amikor sorra kerül Haverda Mária és Vojtha kihallgatása.

Justh összehívja a házat.

Budapest, november 2. Politikai körökben beszélnek, hogy Justh Gy. el van határozva arra, hogy a minisztertanács holnapi határozata után nyomban összehívja a Házat s ha a minisztertanács a válság dolgában nem határoz, úgy a kenyértörésre kerül a dolog és Justh a bankesporttal obstrukciót fejt ki. — Észerint nagy érdeklődéssel várják a holnapi minisztertanács határozatát, amelyet Kossuth lakásán fognak megtartani.

Óriási malomtűz Budapesten.

Budapest, november 2. Óriási malomtűz volt ma Budapesten. A soroksári-uton levő Hungária nagyüzem a reggeli órákban kigyuladt és bár az egész pestrezi tűzoltóság kivonult a tűzhöz, a malmot nem menthették meg. Leégett. Emberéletben nem esett kár. A veszteség 3 millió korona.

Egy magyar repülő ember.

Budapest, november 2. A külföldön már jól ismert Kutassy Ágost mérnök, kit a külföldön nagyrebecsülnek tehetsége miatt és aki saját találmányu repülőgéppel többször is repült, most Budapestre érkezett. Magával hozta gépét is, amelyen föl fog szállni a Rákosmezőn, ugyanott ahol Blériot fölszállott.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Törvényszéki főtárgyalások. A debreceni kir. törvényszéken e héten a következő főtárgyalások lesznek: November hó 3-ikán szerdán Svéd Dániel ellen hatóság előtti rágalmozásért. November hó 4-én csütörtökön Sz. Kovács Sámuel ellen testisértésért. Szaniszló István ellen lopásért. Balázs József ellen lopásért. Szundi Károly ellen lopásért. Kakas Károly ellen lopásért. Mol-

nár József ellen lopásért. Horváth Kálmán ellen lopásért. November hó 5-ön, pénteken Horváth Lajos ellen sikkasztásért. Hajdu Imre ellen hamis esküért. Galgóczi Imre ellen lopásért. November 6-án, szombaton Ferencsik Lajos ellen testi sértésért. Kremán János ellen csalásért. Fehér Imre ellen lopásért. Moldoványi József ellen okirathamisításért. Molnár Gergelyné ellen lopásért.

Közigazdaság.**Budapesti gabonatözsde.**

(Déli zárlat.)

Budapest, november 2.

Buzakinálat és vételkedv mérsékelt. Bágyadt irányzat mellett 10,000 métermázsza került forgalomba 5—10 fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonanemek 5 fillérrel olcsóbbak. Idő: derült.

Buza áprilisra	14:00—01
Buza októberre	11:61—62
Rozs áprilisra	10:10—12
Zab áprilisra	7:60—61
Tengeri májusra	6:80—81
Repece augusztusra	13:25—35
Rozs októberre	0:00—00
Zab októberre	00:00—00
Tengeri szeptemberre	0:00—00

A debreceni ingatlanok forgalma

Veréb Lajos és neje Noé Viola veszik a debreceni 4118. tjkvben foglalt 645 négyszögöl sestakerti szőlőt Komlóssi Dániel és neje Böszörményi Máriától 6000 koronáért.

Barta István és neje Hivald Katalin veszik a debreceni 10091. sz. tjkvben foglalt 138 négyszögöl ujosztásu földet Balogh József és neje Kovács Juliánától 1500 koronáért.

NYILT-TÉR.

E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Nyilatkozat.

Horváth Mariska volt pénztárnoknőnk esetével kapcsolatban más helybeli hirlapot tévedésbe ejtett információval szemben kijelentjük, hogy a nevezettnek nálunk óvadéka nem volt és így szó sem lehetett arról, hogy a hiányt egy ilyen nem létező alaptól levonjuk. Járandóságát pedig 15 napra — amely időtartamra terjedt ki egész működése cégünknel — kifizettük s még célzást sem tettünk arra, hogy fizetését a hiány fedezésére fordítsuk. Sőt érdekében a hiány miatt kutattunk is, tehát annál kevésbé gyanúsítottuk s szemrehányással sem illettük.

Kelt Debrecen, 1909 novemember 2-án.

Bosznay J. és Társa.

A „DEBRECZEN“

szerkesztősége és kiadóhivatala

Degenfeld-tér 2. sz.

OLCSÓ IRÓGÉPEK I

Minden rendszerűek, kitűnő állapotban, jótállással adatnak el.

„MERCUR“

összes rendszerű írógépek műszaki vállalat óagnól. Spoolális javító műhely!

ADLER

elsőrangú gyártmány, teljesen látható írású és legnagyobb átütő képességű

IRÓGÉP

kizárólagos képviselő: Debreczen és Hajdumegyére.

Kellékek

valamennyi rendszerű író, és sokszorosító gépekhez!

COPYING OFFYCE! gépiró, másoló és sokszorosító iroda. Telefon 5—40.

Debreczen Arany János-u. 2.

Bejárat a II-ik kapun.

REGÉNY CSARNOK.

A nagy rejtély.

— Folytatás. —

— Azonban, amint mondtam, az ügy eldöntése egészen kegyedtől függ. Ne ringattassa magát hiu remények által! Ne engedje, hogy hasztalan pénzköltésre csábítsam! Még ha e nő mindjárt meg is emlékeznék róla, hogy mit tett azon papirfoszlányokkal, még akkor is több, mint kétes, vajjon valaha felfedezhetjük-e azoknak még csak legesekélyebb részecskéjét is. Ne siessen az elhatározással. A Cityben van dolgom az egész napot átengedhetem a meggondolásra.

— Küldje el emberét a legközelebbi hajóval, — mondtam, — Ime, ez határozatom, Playmore ur, nem kell várnia reá.

Fejét rázza szenvedélyeskedésem fölötti elégedetlenségében.

Ezelőtti értekezésük alatt a pénzkérés egyszer sem került szónyere. Most volt alkalmam Playmore ur jellemének tisztán skót oldalával megismerkedni.

— De hisz még nem is tudja, mibe kerülhet ez önnek! — kiáltott, míg jegyzőkönyvét elvette, oly kifejezéssel, mintha nemcsak megütközött volna rajtam, de meg is ijedt volna. — Várjon, míg angol és amerikai pénzben most megcsinálom a költségvetést.

— Nem várhatok! Azokra a felfedezésekre áhítozom!

Figyelembe sem véve észrevételemet, de tántoríthatatlan komolysággal folytatta számításait.

— Emberem másod helyen fog utazni térti jeggyel. Eddig jól vagyunk. Jegyének árába étkezései is bennfoglaltatnak; s minék utána tea-ivó, nem fog a kegyed tárcájának rovására borozgatni. New-Yorkba érve, valami olcsó német szállodába fog szállni, hol, amint hiteles forrásból értesültem, lakása és étkezése napjában mindössze . . .

Türelmem végkép elhagyott. Amig enyire jutott Playmore ur, már kivettem cheque-könyvem az asztalókból; aláírtam nevemet és a betöltetlen cheque-t az asztalon át oda nyújtottam ügyvédemnek.

— Töltse ki e cheque-t bármily összeggel, melyre embe-ének szüksége lesz, — mondtam, — s az Istenre kérem, térjünk vissza Dexterre.

(Folyt. köv.)

Serravallo

KINA-BORA VASSAL.

A bécsi 1906. évi egészségügyi kiállításon államdíjat és aranyérmét nyert.

Erősítőszert gyöngéledők, vérszegények lábadozók részére. Étvágygerjesztő, idegerősítő, vérjavító szer. — Kiválóan jóízű.

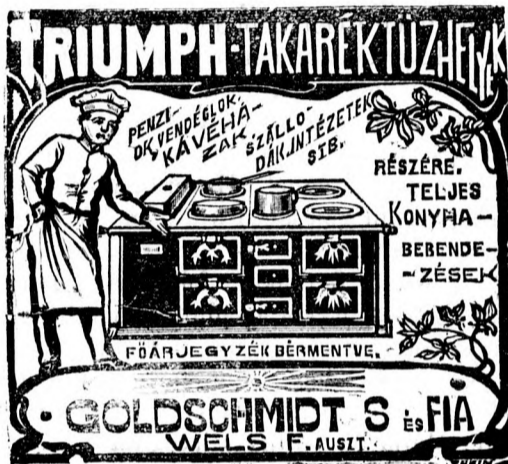
Több, mint 6000 orvosi elismerő nyilatkozat.

J. Serravallo,

csász. és kir. udvari szállító

TRIEST-BARCOLA.

Kapható a gyógyszerárakban fél lit. ü. 2 kor. 60 fill., 1 lit. ü. 4 kor. 80 fill.

Minden faj szövet,

osipke és applikált függönyök és török, valamint ajtó és ablakra való függönyök, applikált és himzett posztó, plús és selyem asztal és ágyterítők. Legszébb téli árak: u. m. jó mosóbarohettek, flanellek, félszövetek, továbbá paplanok, flaneltakarók, szoba és lópokrócok, valódi Jaeger alsóruhák, harisnyák, barohetposztó és selyem alsószojnyák, bugyogók —

Kardos László

vászon- és menyasszonyi kelengye üzletében

DEBRECZEN, Kossuth-u. 9.

Határozott ár!

Alapított 1831.

10,900—1909. tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy **Debreczeni Első Takarékpénztár** végrehajtónak **Harsányi Kálmán** végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék területén levő, Debreczen város határában fekvő, a debreczeni 3577. sz. tjkvben A/4. 2. sor-szám 4481/a. hrsz. alatt foglalt végrehajtást szenvedő Harsányi Kálmán nevén álló esigekerti beltelekre 3776 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1909. é. 1. december hó 1-ik napján, délután 3 órakor** a kir. törvényszék árverési termébe megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási ár kétharmadán alól eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 20%-át, vagyis 1755 kor. 20 fillért készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Az, aki az ingatlanra megállapított kikiáltási árnál magassabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a bánatpénzt az általa ígért ár 20%-áig kiegészíteni, — különben ígérete figyelmen kívül marad és a nyomban folytatandó árverésen részt nem vehet.

Debreczen, 1909 szept. hó 9. napján.

Kir. törvényszék mint tkvi hatóság.

Bolvári,

kir. törvszéki bíró.

Tüzifa eladás.

A székelyhidi uradalomnál

1908—9 vágású, elsőrendű cser hasáb tüzifa waggononkint (100 q), apátkereszturi állomásnál kocsiba rakva 110 (Egyszáztiz) koronáért, — öt waggonon felüli rendelésnél waggononkint 105 koronáért eladó.

A vasuti fuvardíj kocsinként apátkereszturi állomástól Bihardiószegig 18 korona 74 fillér, Gyapolyig 21.74, Paptamásiig 23.74, Biharig 26.74, Nagyváradig 30.74, Debreczenig 34.74, Szoboszlóig 39.74, Kabáig 45.74, Püspökladányig 50.74, Karcagig 53.74, Kisujszállásig 58.74, Mezőkeresztesig 37.74, Berettyóújfaluiig 40.74, Bárándig 47.74, Cséffáig 42.74, Nagyszalontáig 45.74, Sarkadig 50.74, Gyuláig 53.74, Békéscsabáig 58.74, Horgosig 85.74, Szabadkaiig 90.74, Zomborig 102.74, Érselindig 17.74, Érmihályfalváig 22.74, Nyirábrányig 29.74, Vámospéresig 29.73, Hajdúhadházig 39.74, Ujfehértóig 45.74, Császárszállásig 47.74, Nyiregyházig 47 korona 74 fillér.

A rendelések a székelyhidi uradalom számtartói hivatalához intézendők és pedig az összeg előleges megküldése mellett.

Ajánlom

páratlan jó ízű virstli-fele különlegességeimet,

melyek csakis hizott marhahusból készülnek s valóban az ország legjobb gyártmányai egyikének van elismerve.

Szalámi és füstöltus árúim is minden versenyen felül állanak.

TOCH ÁRMIN

חֶסֶד husfüstölde,

Anker-ház előtti árucarnok, Budapest, Deák-tér 6.

Vidéki megrendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközöltetnek. — Számos kitüntetés.

A

„Gyöngyvirág Crème“

az arckrémekek gyöngyel

Szeplő, májfoltok, pattanások s bőrbajok ellen kiváló jó szer. Simává, fehérré s üdévé teszi az arc bőrt! Sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz. A nappalra való kréme nem zsiroz, míg az éjjelre való zsiroz. Egy tégely ára egy korona. Kapható:

Mihalovits Jenő

„Kigyó“ című gyógyszer-tárában.
DEBRECEN.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLATOS GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ-

*zel gyomor, cese; hólyagés
bellántalmaknál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és huygysavas
diathesis eseteiben.*

Debreczenben kapható:
KONTSEK GÉZA
fűszer- és csemege kereskedésében
DEBRECZEN, Kossuth-utca.

Villamos világitást,

telefonok, villamos csengők berendezését, javítását, évi jókarban tartását, úgy helyben, mint vidéken legjobb anyaggal, legolcsóbban eszközöl

Földvári L.

Debreceni első elektrotechnikai gyár és villamos-szerelési vállalat. — Csillárok, ivlámpák, villamos motorok, szellőztetők, dinamok állandó nagy választékban. Raktáron tartom a legjobb gyártmányú Wolfram és Osmium égőket.

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a régen fennálló

BLATTNER BÉLA-fele órás üzletet,

amely már 4 éve, hogy vezetésem alatt áll, a mai naptól kezdve saját nevemen és pedig:

BLATTNER BÉLA UTÓDA FÜSI GÁBOR

néven tovább vezetem.

Egyben van szerencsém a legolcsóbb szabott árakat szives tudomásra adni:

Ébresztő óra 1 frt 60, 1 frt 80 és 2 frt.
Nickel zsebóra 2 frt 50, 3 frt és 3 frt 50.
Inga óra, 1 napos, felet és órát ülő szép hangos ütessel, 70 cm. tokban 6 forint, 100 cm. tokban 8 frt 50; 8 napos, 100 cm. tokban 10 frt 50, harangütessel 12 forint.
Konyha óra 2-50, 3—, 3-50, 4— forint.
Zsebóra üveg 15 kr. Zsebóra mutató 10 kr.
Inga órák 3 évi jótállással. Zsebórák és Ébresztők 1 évi jótállással.

Óra javítások a legjobban javítva s legolcsóbban 1 évi jótállás mellett.

HIRDETÉSEK

fölvételnek a kiadóhivatalban, gr.
Dégenfeld-tér 2. szám alatt.

Legbiztosabb szépitőszert a

FÁY-fele ARC-CRÉM.

Kitüntette a Bécsi, Párisi és Londoni kiállításán arany éremmel és oklevéllel.
Hatása csodás!

Szépit, fiatalít! Legkitünőbb szer szeplő, májfoltok, pattanások és az arc börtisztítálatanszágai ellen.

Egy tégely ára egy korona.
Hozzávaló „Fáy-szappan“ szintén egy korona

Kapható a készítő

GROSZ NAGY FERENCZ gyógyszerésznél =

Debreczen, Kossuth-utca 8.,
a színház mellett. * Telefon sz. 469.
„ARANYEGYSZARVU“ gyógyszer-tár.

Porcellán kályhák

budweiszi és honi gyártmányban.

„METEOR“ folyton égő kályhák

Legnagyobb tüzelőanyag megtakarítás! Kis helyet foglal el. Árkap ingyen és bérmentve.

BERAKOTT ÉS VASLEMEZ

TAKARÉK TŰZHELYEK.

TÓTH GYULA DEBRECZEN

vasnaggykereskedő. városházépület, Piac-u.

Biehn Asphalt fedőlemezei

Vaskályhák
Takarék tüzhelyek
Francia konyhák

Sesztina Lajos

vasraktárában
Debreczen, Piac-u. 23.

Villanyvilágitás és vízvezetési munkálatokat

valamint javításokat mérsékelt árban gyorsan és pontosan eszközöl

POLLÁK SAMU

szerelési vállalata
Debreczen, Piac-utca 43. sz. Telefon 656.
Szerelők felvételnek.

Kovács Gyula

vaskereskedő

DEBRECZEN, a „Bika“-szálloda mellett.

1909. évi hitelesítésű mérlegek és súlyok. Takaréktüzhelyek, vaskályhák, főzőedények, husvágógépek. Amerikai mosógépek

Eperjesi cserépkályhák raktára.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szó 4 fillér, a legkisebb hirdetés 40 fillér.

Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, kérjük azonban a szükséges postabélyeget. Apróhirdetéseket postautalvánnyal is lehet föladni, a szelvényen a szöveg könnyen elfér. Apróhirdetéseket a kiadóhivatal felvesz d. e. 8-1-ig és d. u. 2-8-ig gróf Dégenfeldtér 2. sz. I. emelet, a folyosón az első ajtó.

Minden ok

amellett szól, hogy vegye igénybe a „Debreczen“ apróhirdetéseit, mert

- Ha állást keres — ott talál.
- Ha lakást keres — ott talál.
- Ha alkalmazást keres — ott talál.
- Ha társat keres — ott talál.
- Ha oktatást keres — ott talál.
- Ha butort keres — ott talál.
- Ha hangszer keres — ott talál.

Szóval bármire is szüksége van, ott megtalálhatja, ha pedig eladni akar valamit, ott eladhatja.

Levelezés.

Levele van a kiadóban és a hivatalos órák alatt átvehetik: „Kálmán“, „Eszti“, „Onálló“, „Szoboszlói“, „Fehérszegfü“, „K. Z.“ jellegére.

Nagyobb összeggel támogatnám azt a csinos, szép termetű hölgyet, ki fényképes ajánlatát „Athléta“ jellegére a kiadóhivatalban leadja.

Melyik fiatal vagy nős ember lenne hajlandó, egy középkorú nővel, megismerkedni és tiz koronával kisegíteni, az írjon Fehér szekfü jellegére, a kiadóba.

Drága mindenem, epedve vártalak a Kossuth- és Nap-utca sarkán, de mindhiába, csak nem érkezél meg. Na, de remélem, holnap sikerül. „Vig özvegy“.

Ajánlat.

A legjobb ízű aromás pörkölt kávé Fél-egyháznál kapható. Villanyüzemű kávé pörkölde a kirakatban Piac- és Miklós-utca sarok.

Egy jókarban levő, nagy karikahajós „Singer“-féle varrógép jutányos áron eladó. Cim a kiadóban.

Uraktól levetett ócska ruhákat igen tisztos árban vesz Rósenberg Béni Debreczen Bádógos-u. 1. 15

Két utcai szoba butorral vagy anélkül 15-ére kiadó. Cim Szappanos-utca 16.

Hollandi gyomorosepek kaphatók Mihailovits Jenő gyógyszerárában.

Érmelléki hegyibor kicsinyben és nagyban kapható. Cim a kiadóban.

Két raktár november 1-re kiadó. Csapó-utca 50. sz.

Gyöngyvirág Crème kapható Mihailovits Jenő gyógyszerárában.

35-40. mm.-ig elsőrendű széna eladó 70 forintért, Németi Lászlónál Csapó-utca 18. szám alatti mészárszékben. Értekezhetni a délelőtti órákban.

Uri házhoz nevelőnek ajánlkozik collegiumban érettségizett, franciául is tanító I. éves joghallgató. Ajánlatokat „Nevelő“ címre kérek a kiadóba.

Kereslet.

A „Debreczen“-nek f. évi márczius 1-től július 15-ig terjedő évfolyamát, illetőleg lapszámaikat pénzért megveszem. Ajánlatot kérek a lap kiadóhivatalába. Mórész Pál f. szerkesztő.

Comptoirista, magyar-német levelezésben jártas, szerény feltételek mellett állást keres. Bővebbet a Vasúti Takaréknál.

Teljes üzleti bolt berendezést és portálót keres Csillag Arthur Hegedűs és Sándor cégénél, Kossuth-utca 11.

Villany- és vízvezeték szerelők állandó munkára felvétetnek Pollák Samu cégénél, Debreczen, Piac-utca 43. sz.

Kollemes megjelenésű leány, ügyvédi irodába felvétetik. Cim a kiadóba.

Eladás.

53 darab 4 méteres, 17 darab 3 méteres és 8 öl I. oszt. hasított akáca eladó. Értekezni lehet Boldogfalva-ut 5.

Egy latin-magyar-francia szótár 1782-ik évi, eladó. Cim a kiadóban.

Bihar-Diószegi bor, hordószámra eladó Csapó-utca 27. sz.

Simonffy-utca 13. számú ház eladó. Bővebb felvilágosítással szolgál Csillag Miksa József kir. herceg-utca 53.

Billiárd-asztal, ebédlő-kredono eladó, asztalosmunkákat elvállalok. Eötvös-utca 112. Nagy.

Menyasszonyi kelengyék és ajándéktárgyak nagyraktára

Képek minden nagyságban egyszerűtől legdiszesebbig

Kaszanyitzky Endre

főutcai üzletébe

megérkeztek és nagy választékban a legolcsóbb árak mellett kaphatók:

asztali, függő, salon, ebédlő és hálószobai villany-csillárok és lámpák,

melyek a legmodernebb és legszolidabb kivitelben állanak a n. é. közönség rendelkezésére.

Olcsó árak. Kitűnő ár.

Vendéglői és kávéházi felszerelések

Épület- és portálé üvegezési vállalat

Legújabb

női ruhaszövet

Bársony és selymek,

Mosó velezek

dus választékban raktárra érkeztek.

Donogán és Somossy

DEBRECZEN,

Kistemplombazár.

SZÖNYEGEK,

juta, spárga, hollandi, kiddormünster, pesztry, voleur, futó- és szalonszőnyegek minden nagyságban, torontáll szőnyegek, divánterítők, butorszövetek és creppek, viaszkos vászon

◀ legolcsóbb szabott árban! ▶

Ágy- és asztalterítők.

szövet és csipkefüggönyök, stórok.

Alsó tricot ingek

lábreválók, ujjasok, télikendők, himalaja haraszt és plüsch minőségben.

Férfi ruhaszövetek

magyar és angolgyártmány — hozzávaló bélésárúk.

Harisnyák, kesztyük, nők, férfiak és gyermekek részére állandó nagy választékban

legolcsóbb szabott árban

Szabó Lajos Fiai

divat- vászon- és szőnyeg-raktára

Debreczen, Rózsa-u. I.

Alapított 1842. évben.

SZABADALMAK

védjegy- és mintavédelem, az összes kulturális államokban

GUSZTÁV BÉLA okl. mérnök, szabalmi ügyvivő
Budapest, VII., Erzsébet-körut 13.

Telefon 172-74.

BUTOR.

Varga József

butorkereskedő, asztalos,
∴ kárpitos és disztó ∴

DERRECZEN, IV., Piac-utca 44. sz.
Alapított 1850. Telephon 377.

A debreceni iparművészeti
kiállításon állami ezüst-
∴ éremmel kitüntetve ∴

Óriási választék mindentéle stílus és árú butorokban, ebédlő, háló, szalon, férfi-szoba és teljes

menyasszonyi kelengyék

azonnal készen.

~ Arjegyzék ingyen és bérmentve. ~

A debreceni ipartestületi
kiállításon ezüst éremmel
∴ kitüntetve ∴

Legszolidabb bevásárlási forrás. Jutányos és pontos kiszolgálás. ∴

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNY-
TÁRSULAT (VII. KER., RÁKÓCZI-ÚT 54. SZ.) KIADÁSA

Megjelent

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

■ **VII-ik kötete** ■

A MŰVÉSZET KÖNYVE

A képzőművészetek és a zene történeti és technikai fejlődése

Irták: LYKA KÁROLY és KACSOH PONGRÁC.

Ötszázötvenegy szövegképpel
és tizenegy műmelléklettel. »

Ötszázötvenegy szövegképpel
és tizenegy műmelléklettel. »

A **képzőművészetek** és a **zene** eredetét, művészeti és technikai fejlődését, valamint átalakulásainak és változásainak okát kívánja ez a kötet a művelt közönségnek bemutatni. A mű szerzői a művészetek fejlődését úgy dolgozták fel, amint az **természetszerűleg** kapcsolódik bele az **általános emberi művelődés** folyamatába. Az olvasó ily módon megismeri a művészetek fejlődésének természetes útját és folyamatát s ezáltal a művészi alkotások **esztétikai** megítélésénél is önálló véleményre tesz szert.

A MŰVÉSZET KÖNYVE gazdag képanyaga által
⋮ valóságos **muzeuma** a művészetek történetének ⋮

A könyv ára egy kötetbe kötve 24 kor., két kötetbe kötve 30 kor.

Kapható: **CSÁTHY FERENC** könyvkereskedésében, Debrecenben.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

A Debreczeni Első Takarékpénztár

3 emeletes bérházának felépítése alkalmával az 1910. évben teljesítendő bontási-, föld-, kőműves-, elhelyező-, vas-, beton-, ács-, eserepező- és facement tetőmunkálatok elkészítése, illetőleg azok szállítása iránt a következő feltételek mellett árlejtést hirdet:

1. Az árlejtésben résztvehetnek mindazon szakértő hazai iparosok vagy vállalkozók, kik üzletük gyakorlására hatósági engedéllyel bírnak.

2. Ajánlat az összes munkára, egyes munkacsoportokra, vagy munkanemekre külön-külön is tehető. Utóbbi esetben az egyes munkacsoportokra vagy munkanemekre vonatkozó ajánlatok egymástól teljesen függetlenek.

3. a munkákra vonatkozó, egységárrakkal kitöltött költségvetések félistenként 30 fillérért a Debreczeni Első Takarékpénztárnál vagy ifj. Rimanóczy Kálmán műépítésznél Nagyváradon a vállalkozónak rendelkezésére állanak.

Az árlejtésben résztvevők kötelesek ezen mintaköltségvetéseken azok végösszegeinél perzentuális engedményüket számjegyekkel és betűkkel feltüntetni és azokat aláírásukkal ellátni.

4. Csak azon ajánlatok vétetnek figyelembe, melyek a kiszolgáltatót eredeti iven tétettek és amelyekben szöveg módosítás nincs.

5. A lepecsételt ajánlatok a Debreczeni Első Takarékpénztárhoz czimezve, 1909. november 15-én déli 12 óráig nyújtandók be. Később érkezett, vagy távirati úton küldött, avagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

6. Tartozik minden ajánlattevő az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénzt készpénzben, kautióképes értékpapirokban, vagy elsőrangú hazai pénzügyintézet által kiállított — korlátozás nélküli — betéti könyvben ajánlatához csatolni.

7. A bontási munkálatok — az erre vonatkozó kiírási feltételek mellett — 1910 február 1-én kezdődnek.

8. Az építkezési munkálatok 1910 május 1-én megkezdendők és akként folytatandók, hogy az épület ugyanazon évben tető alatt álljon, az alagsori vendéglő és raktárhelyiségek, valamint a földszinti üzlethelyiségek pedig 1910 november 1-én, a takarékpénztár helyiségei 1911 április hó 20-án, a Casino helyiségei s az összes lakások pedig 1911 július hó 20-án teljesen száraz állapotban használatba vehetők legyenek.

9. A Debreczeni Első Takarékpénztár fentartja magának a jogot, hogy ajánlattevők közül, a jutányosság szem előtt tartása mellett azt a vállalkozót bizza meg, aki jó és helyesen készített munkák teljesítése iránt már eleve is a legtöbb biztosítékot nyújtani képes.

10. A munkákra vonatkozó általános és különleges feltételek és tervekre nézve ajánlattevőnek ki kell jelentenie, hogy azokat ismeri s magára nézve kötelezőknek elismeri. Ezen általános és különleges feltételek és tervek a Debreczeni Első Takarékpénztárnál Debreczenben, az intézet üzleti helyiségében hétköznapokon délelőtt 10—12 óráig, vagy ifj. Rimanóczy Kálmán műépítésznél Nagyváradon, hétköznapokon délelőtt 9—12 és délután 3—5 óra között megtekinthetők.

Debreczen, 1909. évi október hó 30-án.

A Debreczeni Első Takarékpénztár Igazgatósága.